

Op zoek naar het vliegend hert

— Vincent Kalkman en Bea Claessens

Het vliegend hert is een van de bekendste aan dood hout gebonden insectensoorten. De soort valt onder Habitatrichtlijn en de bescherming van zijn biotoop verdient daarom extra aandacht. Rijk en provincies weten weinig over de verspreiding van de soort maar zij vrezen dat de soort sterk achteruit is gegaan. In opdracht van de provincies Utrecht en Gelderland en mede met subsidie van LNV voerde Bureau EIS daarom in de zomer van 2003 een inventarisatie uit naar het voorkomen van de soort.

Oproepen hebben succes, gerichte velddagen voorsnog niet

Om meer te weten te komen over het voorkomen van het vliegend hert, zijn boseigenaren en beheerders aangeschreven met het verzoek om waarnemingen te melden. Ook zijn er oproepen geplaatst in regionale bladen. Het op deze manier inventariseren van het vliegend hert blijkt goed te werken. Er zijn veel waarnemingen gemeld. Terwijl in de voorafgaande jaren hooguit vijf of zes waarnemingen per jaar werden gemeld, kwamen er nu 170 binnen, waarvan 141 in Gelderland. Naast waarnemingen uit 2003 zijn ook enkele tientallen waarnemingen van oudere datum gemeld. Ongeveer tien waarnemingen zijn als onbetrouwbaar bestempeld. Het gaat hierbij om opmerkelijke locaties waarbij de waarnemer geen goede beschrijving van het dier kon leveren of waarnemingen waarbij het bij navraag bleek te gaan om andere soorten (meikever, neushoornkever).

Naast het onderzoek via de waarnemingen van beheerders en particulieren, gingen medewerkers van het onderzoeksbureau een aantal dagen gericht op onderzoek uit. Dat deden zij vooral om meer te weten te komen over de eisen die de soort stelt aan zijn biotoop. De gerichte velddagen leverden overigens nauwelijks waarnemingen op. De trefkans blijkt heel erg klein.

Minder slecht dan gedacht

Het onderzoek zegt weinig over vooruitgang of achteruitgang van de soort omdat de ge-

gevens uit 2003 niet te vergelijken zijn met andere jaren. Toch is er een aantal conclusies te trekken. In de eerste plaats staat de soort er minder slecht voor dan verwacht. Alleen in aan Gelderland grenzende delen van Utrecht lijkt de soort verdwenen.

In tegenstelling tot wat eerder werd gedacht, blijkt de soort nog steeds op de zuidoost-Veluwe voor te komen. Dit jaar werden er enkele waarnemingen uit deze regio ontvangen. Zeven van deze waarnemingen komen uit de omgeving van het plaatsje De Steeg. Blijkbaar zijn hier enkele voor de soort geschikte houtwallen of bosopstanden aanwezig. Op de Veluwe lijkt de soort voorkeur te hebben voor tegen de bosrand gelegen dorpjes zoals Hoog Soeren, Vierhouten, Elspeet en mogelijk De Steeg. De combinatie van houtwallen (zonbeschenen, veel eikenstobben en regelmatige beheerwerkzaamheden) en nabijgelegen zonbeschenen grasvelden en weilanden (verpopping) zorgt mogelijk voor gunstige

omstandigheden. Mogelijk hebben de larven op deze locaties ook minder last van wilde zwijnen aangezien veel houtwallen en grasvelden uitgerasterd zijn. Overigens is er weinig met zekerheid te zeggen over het voorkomen van het vliegend hert. Misschien zijn de hoge scores rondom de dorpen wel toe te schrijven aan de 'hoge dichtheid aan waarnemers'.

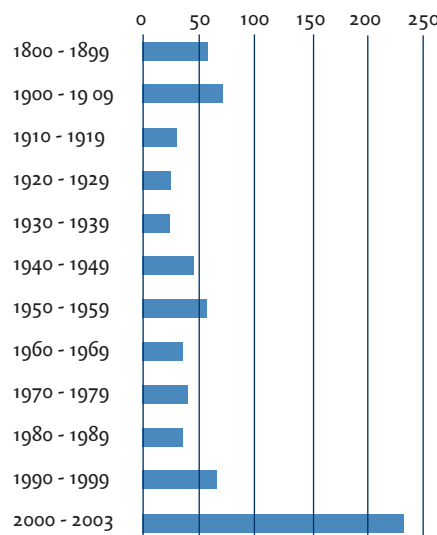
Vliegend hert en bosbeheer

De waarnemingen van dit jaar geven nog weinig inzicht of de soort kan worden geholpen met actieve maatregelen. Van het huidige bosbeheer, waarbij meer dood hout achter blijft in het bos, mag een positief effect worden verwacht. Verder zou je de soort vooral verwachten in de oude eikenbossen, omdat de larve in dood eikenhout leeft. Volgend jaar wordt op een aantal plaatsen het onderzoek vervolgd. Dan wordt nogmaals gepoogd om de soort gericht te 'spotten', en wel op die plaatsen waar in 2003 veel waarnemingen vandaan kwamen.

Een uitgebreid overzicht over het vliegend hert en de overige kevers van de Habitatrichtlijn is verschenen in december 2003 in het tijdschrift Nederlandse Faunistische Mededelingen (voor € 13 te bestellen bij EIS@naturalis.nnm.nl). ♦

Vincent Kalkman werkt bij bureau EIS, Bea Claessens bij de provincie Gelderland.

FIGUUR 1 Aantal waarnemingen van het vliegend hert per decade.

FIGUUR 2 Verspreiding vliegend hert voor (open rondjes) en vanaf (stippen) 1980

